

DOI 10.18372/2786-5495.1.17317

УДК 378

Верголяс Майя 

доктор біологічних наук, професор,
ДУ «Інститут медицини праці ім. Ю.І. Кундієва» НАМН,
ПЗВО «Міжнародний європейський університет»,
м. Київ, Україна

vergolyas@gmail.com

Верголяс Олександр 

кандидат юридичних наук, старший викладач,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького,
м. Мелітополь, Україна

arnijazov@gmail.com

АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглядаються актуальність, перспективність та розвиток дистанційної освіти у вищій школи. Акцентовано увагу на її особливостях та перевагах, можливості отримання вищої освіти дистанційно, що викликано необхідністю навчатися без відриву від виробництва. Зазначено, що дистанційне навчання – це форма навчання, що базується на використанні широкого спектра традиційних і нових інформаційних та телекомунікаційних технологій, які на різних етапах освітнього процесу забезпечують інтерактивну взаємодію вчителя й учнів, учнів між собою та самостійну роботу кожного з матеріалами інформаційної мережі. Наголошено, що обов'язковою частиною освітнього процесу в умовах

навчання з використанням дистанційних технологій, є комунікація педагога з кожним учнем.

Ключові слова: освіта, дистанційна форма навчання

Annotation. *The article examines the relevance, perspective and development of distance education in higher education. Attention is focused on its features and advantages, the possibility of obtaining higher education remotely, which is caused by the need to study without being separated from production. The author notes that distance learning is a form of education based on the use of a wide range of traditional and new information and telecommunication technologies which, at different stages of the educational process, ensure interactive interaction between teachers and students, students with each other and independent work of each with the materials of the information network. It is emphasized that an obligatory part of the educational process in the context of distance learning is the communication of the teacher with each student.*

Key words: education, distance form of education

Останні роки дистанційна форма навчання є однією з найбільш актуальних і перспективних напрямків у сфері освіти, яка відкриває необмежені можливості отримання вищої освіти та саморозвитку за наявності лише персонального комп'ютера і доступу до мережі інтернет. Особливо дистанційне навчання стало необхідним з кінця 2019 року в результаті загальнодержавного карантину щодо запобігання стрімкому поширенню хвороби COVID-19. Воно набуло широкого поширення у багатьох країнах світу, зокрема в Україні, та з кожним роком його популярність стрімко зростає. Нині дистанційне навчання набуває актуальності та сприяє інтенсифікації освітнього процесу і є універсальною формою моделі сучасного навчання.

Актуальність та перспективність проблеми розвитку дистанційної освіти викликана тим, що в сучасних умовах кардинально змінюються вимоги до спеціалістів. При цьому на центральне місце виступає не використання раніше отриманих знань, а генерація і впровадження нових ідей, що і диктує нові

вимоги до підготовки кадрів. У зв'язку з цим освіта впродовж життя стає все більш необхідною, набуває нових форм та значення. Нині досягнення в області інформаційних технологій та телекомунікацій дозволяють розвиток дистанційного навчання, як різновид безперервної освіти, яке супроводжує інформаційне суспільство, бо формує всебічно розвинену особистість, здатну орієнтуватися в інформаційному середовищі. Важливе значення актуальності та перспективності розвитку дистанційної освіти зумовлене тим, що з розвитком сучасних інформаційних технологій відкриваються нові перспективи для підвищення ефективності освітнього процесу. Змінюється сама парадигма освіти. Велика роль надається методам активного пізнання, самоосвіті, дистанційним освітнім програмам [1].

Мета дослідження полягає у розкритті актуальності та перспективності дистанційної освіти.

Дистанційне навчання – це спосіб отримання освіти із використанням комп'ютерних та сучасних інформаційних технологій, що надає студентам змогу навчатися на відстані, без відриву від роботи та виїзду за кордон. Такий спосіб отримання знань передбачає комфортну та зручну для кожного студента обстановку та можливість навчатися без відриву від роботи. На відміну від заочного навчання, з яким часто порівнюють дистанційну форму, остання передбачає не лише постійну самоосвіту та роботу із засвоєння знань, а і постійний контакт як із викладачами, так і з іншими студентами, в той час як заочна форма освіти передбачає спілкування з викладачем лише декілька разів на рік [2].

Інформатизація процесу освіти та новітні інформаційно-комунікаційні технології за умови повного їх використання та введення до освітнього процесу докорінно змінюють перебіг життя суспільства. У процесі дистанційного навчання використовуються дистанційні курси – інформаційні продукти, які є достатніми для навчання за окремими навчальними дисциплінами [3]. Це передбачає створення та підтримку «життєдіяльності» загального освітнього простору, який міг би охопити максимальне коло охочих здобути освіту та

об'єднати студентів та викладачів різних країн, стимулюючи корисний процес обміну досвідом, та сприяв би циркуляції знань. Але важливий нюанс полягає в тому, що на відміну від закордонних країн, де дистанційна освіта стоїть поряд із класичною формою здобуття освіти, в нашій державі вона є не альтернативною, а лише однією з допоміжних форм.

Дистанційній освіті притаманний ряд позитивних рис, які не властиві традиційній, наприклад:

- дистанційна освіта формує глобальний (національний, регіональний, міський, локальний), принципово новий освітній простір;

- можливість займатися в зручний для себе час, у зручному місці й темпі, нерегламентований відрізок часу для освоєння дисципліни;

- якщо людина працює, то вона може навчатися паралельно із професійною діяльністю, тобто без відриву від виробництва;

- можливість звертатись до багатьох джерел навчальної інформації (електронних бібліотек, банків даних, баз знань тощо);

- сконцентроване подання навчальної інформації та мультимедійний доступ до неї підвищує ефективність засвоєння матеріалу;

- рівні можливості одержання освіти – незалежно від місця проживання, стану здоров'я, елітарності й матеріальної забезпеченості студента;

- дистанційне навчання допомагає оминати психологічні бар'єри, пов'язані з комунікативними якостями людини (наприклад, соромливістю, страхом публічних виступів та ін.);

- дистанційне навчання розширює та оновлює роль викладача, який повинен координувати пізнавальний процес, постійно вдосконалювати свої курси, підвищувати творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій;

- дистанційна освіта позитивно впливає на студента, збільшуючи його творчий та інтелектуальний потенціал шляхом самоорганізації, прагнення до знань, вміння володіти комп'ютерною технікою і самостійно приймати відповідальні рішення [4].

Запровадження у навчальний процес нових технологій навчання значно підвищує відповідальність викладача за якість навчально-методичних матеріалів, зміст яких потребує постійного поновлення і вдосконалення, а досвід традиційної організації навчального процесу – адаптації до нової системи комунікацій між викладачем і студентом. Застосування автоматизованих систем контролю знань, консультування і навчання за допомогою комп'ютерних технологій дозволяє істотно скоротити витрати часу викладача на етапах контролю знань, зняти перенапругу та нервозність студентів у процесі навчання та складання іспитів, зробити процес навчання більш яскравим і привабливим. За таких умов викладач виступає не тільки розробником електронного варіанту навчально-методичного забезпечення своєї дисципліни, а й керівником пізнавальних процесів. Оперативний зворотній зв'язок із студентами здійснюється за допомогою результатів тестової перевірки знань, що не тільки дає інформацію про успішність і рівень досягнень кожного окремого студента, але й ставить перед викладачем нові методичні задачі. Для переважної більшості викладачів, що спеціалізуються з дисциплін, не пов'язаних з інформаційними технологіями, актуальною залишається проблема розробки технічних та програмних засобів, а також адаптація традиційних освітніх ресурсів до нових технологій [4].

Висновки. Таким чином, якість дистанційної освіти не поступається в ідеалі якості очній формі одержання освіти і поліпшується внаслідок залучення кадрового (професорсько-викладацького) складу найвищої кваліфікації, використання в навчальному процесі найкращих навчально-методичних видань та контролюючих тестів з дисциплін.

Отже, перевагами дистанційної технології навчання є: доступність до більшого обсягу матеріалу через мережі бібліотек; можливість роз'яснення незрозумілих тем як викладачем, так і іншими студентами (проведення відео конференцій, електронних обговорень тощо).

Застосування сучасних комп'ютерних і телекомунікаційних технологій в навчальному процесі не тільки створює умови для більш ефективної

самостійної роботи студентів, сприяє індивідуалізації процесу підготовки фахівців, але й суттєво змінює форми та зміст комунікацій між викладачем і студентом. За допомогою комп'ютерних технологій, незважаючи на незмінні тенденції до зменшення аудиторних годин, прямий і зворотній зв'язок «викладач-студент» стає більш інтенсивним і активним.

Список використаних джерел

1. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. Київ : Грамота, 2005. 448с

2. Що таке дистанційна освіта: як вона працює? URL: <http://www.vsemisto.info/osvita/2355-sho-take-vysha-osvita-jakvona-prazjuje> (дата звернення: 10.12.2022)

3. Положення про дистанційне навчання: Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#n18> (дата звернення: 12.12.2022)

4. Верголяс О., Верголяс М. Позитивні аспекти дистанційного навчання студентів. *Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти*. 2021. № 1. С. 120-123. <https://doi.org/10.18372/2786-5495.1.15759>. URL: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/DEU/issue/view/845>